

Vicenç Llorca

Aquell
antic missatge
de l'amor

Columna

VICENÇ LLORCA
AQUELL ANTIC
MISSATGE
DE L'AMOR

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: AGOST DEL 2018

© VICENÇ LLORCA BERROCAL, 2018

© COLUMNNA EDICIONS, LIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2409-7

DIPÒSIT LEGAL: B. 13.671-2018

FOTOCOMPOSICIÓ: TONI CLAPÈS

IMPRÈS A: LIBERDÚPLEX

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

Al llarg de la vida, mantenim relacions diverses amb el nostre nom. De vegades, l'assumim amb una naturalitat total i absoluta. De vegades ens sembla estrany, com si, en realitat, no ens identifiqués i tard o d'hora l'haguéssim de reconèixer. Els nostres noms són fràgils, com les professions a les quals dediquem grans esforços després d'anys de formació. I els nostres noms són també els de les ciutats on hem nascut i viscut, que completen així la nostra presentació als altres. I, ara, em sembla estrany dir-me Xavier Rius, com si alguna cosa hagués trencat la meva pròpia identitat personal i familiar. I, ara, em sembla fràgil ser un economista enmig d'aquesta crisi econòmica que, de sobte, ho ha canviat tot. Em sento vulnerable, tot i els

estudis que vaig cursar de jove a Nova York. I sí, sóc part d'aquesta Barcelona que em va veure néixer i que ara recorro una tarda lluminosa de setembre pels seus carrers més antics. Que n'és, de curiós! El llibre que duc a la butxaca és el que guia les meves passes. Es tracta d'un volum especial, una mena de manual que parla d'uns éssers mitològics bells i misteriosos: els centaures. Em va arribar ahir per atzar. Havia reposat durant anys a la biblioteca familiar sense que ho sabés. La sorpresa que em va produir ha fet que l'hagi portat a la reunió que acabo de tenir amb la meva editora. Esperava que els seus coneixements m'orientessin al voltant de la naturalesa del llibre. I m'ha orientat amb un bon consell: visitar un llibreter de vell del barri Gòtic que, potser, podria ajudar-me a comprendre la trama dels secrets d'aquest volum.

Mentre vaig avançant pels carrers sobreposats a l'antiga xarxa viària de la ciutat, experimento una barreja de sensacions que, contra tot pronòstic, em fan sentir bé. L'encant de la història de la Humanitat s'expressa en múltiples gestos a través de les superfícies dels murs, les quals deixen endevinar la quantitat de mirades

que s'hi han adherit amb el pas dels dies. L'esplendor de la darrera llum de la tarda poleix amb destresa els perfils i les siluetes dels cossos... Tot sembla una invitació a transformar aquest passeig en una poètica itinerància cap a les fonts del passat. Sempre m'han agradat les columnes romanes del temple d'August, al turó del Mont Tàber, al pati del Centre Excursionista de Catalunya. Els col·leccionistes d'art americans haurien pagat sumes milionàries per tenir un vestigi així al centre de Manhattan! Això em fa pensar en les peces inaudites de romànic català que es troben al museu dels Cloisters de Nova York: la bellesa del claustre de Sant Miquel de Cuixà, o el sepulcre d'Ermengol VII, comte d'Urgell, que, en lloc de reposar de cara al Segre, orienta la seva mirada medieval al Hudson. Aquesta paradoxa de la memòria desplaçada del seu espai natural em provoca un somriure irònic. En el fons, em veig a mi mateix com una mena de cavaller modern en estat de desubicació social que, al capdavant, lluita per mantenir una memòria pròpia i familiar, barcelonina. Aquestes columnes representen la bandera d'un origen ciutadà, dormint al costat i, sobretot, a sota del

burg medieval. La ciutat romana de Barcelona és la pedra preciosa que dona esplendor a un anell de gran bellesa.

Sense adonar-me'n, a prop del Museu d'Història de la Ciutat, he arribat a la llibreria. A la porta, un rètol de metall mostra un unicorn blanc sobre fons negre i unes lletres que diuen: «L'Unicorn». Ja a dins, l'amuntegament de llibres vells em desperta els sentits. La multiplicitat dels colors dels lloms i les portades alegra un espai marcat per l'olor del paper envellit. Llavors, de darrere d'una prestatgeria, apareix un home madur que sembla l'extensió d'aquest paisatge llibresc.

—Bon dia! Busca alguna cosa en especial?

Té la veu aspra, però acollidora, com la seva mirada, que oscil·la entre la benvinguda i la desconfiança, rere unes petites ulleres rodones que delaten la seva irremissible condició de rata de biblioteca. Per uns instants, dubto, però finalment responc amb contundència:

—Sí.

El laconisme de la resposta obre un parèntesi de silenci. El llibreter sembla esperar una frase amb objecte directe mentre jo em limito a re-

flexionar per què he respost afirmativament. A la fi, goso afegir:

—Busco informació. Però, perdoni, em presento primer. Em dic Xavier Rius.

El llibreter em mira per sobre de la fina estructura metàl·lica de les ulleres. I somriu, com si, de cop, volgués establir una complicitat amb mi. La seva mirada sembla donar-me a entendre que, tot i que no pertanyo com ell a aquest món de llibres polsegosos, en realitat sí que en formo part.

—D'acord, senyor Rius! Sigui benvingut en la que deu ser la seva primera visita a una llibreria com aquesta. M'equivoco? Bé, jo em dic Jordi, Jordi Reig, per servir-lo. Per seguir la conversa, només li poso una condició: que ens parlem de vostè, no ja de vós, com reclamava el gran poeta de Sarrià, però sí amb un cert respecte en les formes. Avui dia això del tu ha esdevingut una falsa aproximació, certament vulgar.

Em sento alleujat pel que interpreto, a jutjar pel personatge, com una benvinguda amable i per la seguretat que em proporciona el fet de saber a quin poeta amant del tractament antic es refereix.

—Bé, senyor Reig, no pateixi. El meu pare pensava igual. Vaig estudiar als Estats Units i m'hi vaig acostumar, als tractaments formals...

—Perdoni que el corregeixi, però no són formals, són adequats. La pèrdua de l'adequació en el llenguatge és un dels molts símptomes de la crisi de valors que tenim. Perquè, digui'm, per quina raó quan truquen, per exemple, d'una companyia de la qual ets client, o no, et tracten de tu com si fossis un marrec a la llar d'infants? Reivindico la gràcia de guanyar-se el dret de ser tractat de senyor en el gest d'una frase.

Guardo silenci, conscient que el llibreter s'ha convertit no en un simple venedor, sinó en una mena de mestre inesperat, però segurament convenient en aquesta situació...

—Perquè escolti, senyor Rius, què hi fa aquí un home com vostè, que es veu modern i ben educat, en una llibreria que ja veu que és vella i sense complir cap criteri bibliotecari?

—En realitat, senyor Reig, en realitat...

—En realitat no sap què dir perquè no porta cap realitat, sinó una irrealitat, oi?

Aconsegueix sorprendre'm. Com sap que porto alguna cosa i no una comanda de compra?

I, a més, com és que es mostra tan hàbil en l'art de verbalitzar amb precisió el que jo he estat incapaç d'imaginar en paraules? Una «irrealitat». Vet aquí la paradoxa. I, de cop, em sento tranquil. Com si assimilés que la meua decisió d'anar a visitar L'Unicorn ha estat correcta. Aquest amuntegament de títols em comença a semblar una salutació suau i acollidora i, a poc a poc, em deixo dur per aquesta meravellosa olor amb què els llibres creen una llar per a l'ànima. Em sento amb forces renovades per continuar la conversa.

—Mentre venia cap aquí, la llum de la tarda il·luminava la barreja de pedres dels murs antics, organitzats per capes, com si cada època hi trobés el seu lloc i la seva expressió. I he pensat que Barcelona és una mena de museu viu, obert a l'aire lliure.

—Molt bé! —exclama el llibreter mentre es frega la barba blanca, pulcrament retallada, i mig tanca l'ull esquerre—. Miri, senyor, en realitat tenim una certa tendència a visitar les muralles, però no a observar-ne els detalls. Si ho fem, descobrim en les arrugues de les pedres, en les venes de les superfícies, on hi ha dipositat el pas de les aigües i dels raigs solars, l'empremta

de les il·lusions i els laments..., el fons llegendari d'una ciutat. Alguna cosa així com una literatura pròpia que la sustenta, amb mites ocults, històries mig oblidades, misteris per descobrir... Les muralles són les artèries del somni que, en el cas de Barcelona, és un somni d'aigua que es dibuixa des de les antigues zones lacustres del pla a la sal del mar incrustada en la pell de les seves formes.

—Sí, Barcelona és un somni d'aigua —se m'acudeix afirmar amb una seguretat que no sé d'on procedeix—. Des de molts punts de la ciutat, com a dalt del carrer Muntaner, per exemple, el mar sembla l'horitzó de Barcelona. Més encara: com si l'hagués d'engolir. De manera que la trama urbana esdevé una mena d'expansió de l'aigua cap a la terra.

—Per això mateix cal valorar encara més l'assentament d'aquesta ciutat —comenta el senyor Reig mentre encén una pipa—. Sempre és un mèrit ser fill del mar.

Observo el fum que s'enlaira per l'establiment i gaudeixo de la bona olor que hi deixa el tabac, mentre admiro la tranquil·litat que transmet aquest barceloní vell que té la rara virtut de

treure el millor de mi mateix... No puc evitar demanar-li:

—I no li fa por, fumar aquí, entre tant de paper?

—En absolut. La pipa és consubstancial a dues professions que requereixen un control absolut: la navegació marítima i l'escriptura poètica.

La imaginació se'm dispara. En veritat, que potser el llibreter és un capità de vaixell retirat i dedicat a les lletres? No goso preguntar-l'hi, tot i que les nombroses cartografies que decoren les parets més aviat confirmen la meva sospita. Tanmateix, mentre divago al voltant de la identitat d'aquest personatge tan llibresc, que sembla sortit d'uns dels seus volums plens de pols, el senyor Reig s'adona del llibre que duc i que sobresurt de la butxaca esquerra de l'americana.

—Benvolgut senyor Rius, veig que li agrada llegir —i assenyala el costat on treu el cap el volum.

—Ah, sí! M'agrada molt. Especialment m'agrada llegir Proust.

Impulsat per les ganes d'agradar, li acabo de confessar una de les meves lectures predilectes,

però me'n penedeixo al moment, ja que temo alguna pregunta que reveli que, en realitat, només l'he llegit parcialment.

—Bon gust... Bon gust... —es limita a dir el senyor Reig.

Arribats en aquest punt, crec oportú manifestar ja l'objecte de la meva visita i li ensenyo el llibre que duc a la butxaca.

—Miri: a la biblioteca familiar vaig trobar aquest llibre estrany: *Manual del bon centaure*, que em va cridar l'atenció també per la dedicatòria: «A Eduard Rius. Des de l'Arcàdia a la Laietània». L'Eduard Rius era el meu pare, un cirurgià arrelat a la ciutat. El curiós del cas és que mai no em va parlar de centaures ni de mitologia. És més, ni tan sols es va preocupar gaire per la meva vocació per les humanitats. De fet, la seva indiferència, i l'opinió familiar, entre altres de la mare, va fer que acabés estudiant ciències econòmiques.

—Molt interessant tot això que m'explica. I no, no m'esperava ja trobar aquest llibre... Senyor Rius, vostè no és aquí per casualitat. Si li sembla bé, me'l quedaré per fer algunes comprovacions. Més endavant, si és tan amable de

donar-me el seu número de telèfon, jo mateix li trucaré per quedar novament amb vostè.

La gentilesa del senyor Reig ha superat les meves expectatives. Ara, ja entrat el vespre, mentre torno cap a casa, penso en la intensitat de les darreres hores viscudes: la trobada amb l'editora i el vell llibreter... I aquella obra que en Jordi Reig ja no esperava, o potser sí, tornar a veure a L'Unicorn. Un manual de centaures que sembla més aviat la clau d'un testament patern que em fa qüestionar moltes coses sobre la meva pròpia identitat i la relació amb el meu pare. Definitivament, la vida se'm mostra amb la seva força de realitat i irrealitat, dimensió numèrica i somni, atzar i traç segur del destí... Ara cal reposar i conciliar tants camins en un camí, tantes ombres en una llum, tants llibres en una vida.